

Marilynne Robinson

Esriptora

Autora de 'només' quatre novel·les i cinc assajos, Marilynne Robinson ha visitat Barcelona aquesta setmana. El llibre més recent que se n'ha publicat en català és 'Lila', una meravella escrita amb una sensibilitat atemporal i una prosa tranquil·la

MANOLO GARCÍA

“Cal parlar amb la gent i veure com brillen les coses”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Gràcies a *Lila* (Edicions de 1984 / Galaxia Gutenberg), Marilynne Robinson va ser finalista al National Book Award el 2014. Professora de la prestigiosa Iowa Writer's Workshop, viu al marge del present, concentrada en el seu pròxim llibre. Fa alguna excepció de tant en tant, com aquest mes de setembre, quan va conversar amb Barack Obama en un auditori ple a ves-sar, a Des Moines. I l'escriptora va dir, al president dels Estats Units, que “si pogués treure una paraula del diccionari seria *competició*”, perquè actualment “no es para de dir a la gent que si no adquireix innombrables coneixements tecnològics, no tindran feina” i “hauran d'abandonar el país”.

Robinson viatja sempre que pot al poble de ficció on ha ambientat les seves tres últimes novel·les. *Gilead* –adaptació anglesa del toponímic de la Bíblia Galaad– ocupa una petita porció de l'estat d'Iowa, i és allà on l'ancià reverend John Ames conviu amb els seus parroquians fins que un dia coneix una noia que apareix tota sola al poble. La *Lila* és enigmàtica –en àrab, el seu nom vol dir *nit*– i arrossega un passat del qual no vol parlar. Així i tot, quan proposa a John Ames que es casi amb ella, l'home ho

accepta. I ella es queda embarassada de seguida. Som a finals de la dècada dels 40 del segle XX.

Lila és una novel·la de personatges, que arrenca amb una escena inquietant, descrita amb una gran subtilitat: el segrest d'una nena de quatre o cinc anys, la *Lila*, per part d'una dona, la Doll. No pot suportar que a la casa on viu –sense els pares– la tractin tan malament.

Quan vaig començar la novel·la *Gilead* fa més d'una dècada [va ser publicada el 2004], i quan més tard vaig escriure *Home* (2008), la *Lila* era una presència molt forta dins meu, encara que als textos no aparegués gaire. La *Lila* està marcada pel seu origen. Només sap que una nit algú se la va emportar de casa... Encara que tingui la Doll, mai no estarà envoltada per la seva família de debò.

Una de les preguntes que el llibre fa és: en quines circumstàncies un crim pot ser perdonat?

M'interessa la gent que viu per sota del nivell cultural mitjà. La *Lila* seria un d'ells. No sé de quina manera la llei podria valorar els actes de la Doll: aquell segrest també és un rescat.

“**NO VOLIA ESCRIURE SENSE CONÈIXER ALGUNES NOCIONS FONAMENTALS SOBRE LA VIDA HUMANA**”

Lila arrenca a la dècada dels 20. Hi ha lectors que podrien esperar una novel·la històrica, però vostè fuig de les constriccions del gènere. El llibre sembla escrit contemporàniament a l'època que descriu.

Aquesta era la meua voluntat, almenys. La *Lila* no només viu fora de la cultura del moment, també viu fora de la història. Viu la Gran Depressió sense ser-ne conscient.

Vostè crea un món que no ha viscut. Però el llegim com si fos així.

Moltes gràcies [riu]. La clau és parlar atenció al que t'envolta. M'agrada anar al camp i veure com creixen les plantes, i el so que fan quan bufa el vent. També m'ha ajudat un dels meus fills: té uns amics que m'han explicat les particularitats de treballar en un camp de blat, i m'han parlat també d'aquells arbustos que creixen al costat dels camins que de nit s'omplen de cucs de llum. Cal parlar amb la gent i veure com brillen les coses. Escoltar-ho tot, sense precipitar-te a treure'n conclusions, i guardar-t'ho dins el cap, fins que t'arriba el moment idoni per explicar-ho: llavors és quan es diu de veritat.

Ha treballat sempre així?

Va passar, sobretot a *Gilead*. Les altres dues novel·les, encara que siguin autònomes de la primera, depenen del que hi explicava.

El primer se centrava en el reverend John Ames.

Sí. En un llibre i l'altre s'havia de casar amb la *Lila*! [riu.]

L'hi deuen haver preguntat moltes vegades, però és obligat demanar-l'hi: quan i com se li va aparèixer John Ames? Entre *House keeping* i *Gilead* van passar 24 anys.

Jo era a Provincetown, Massachusetts, durant l'hivern. És un lloc molt bonic. Volia que vinguessin els meus fills a passar-hi el Nadal, però van trigar més dies del compte a venir... Estava sola, a l'habitació de l'hotel, amb una llibreta i un bolígraf. D'alguna manera vaig començar a notar la presència d'un home gran, assegut al seu escriptori, que escriu al seu fill bo i sabent que no l'arribarà a veure quan sigui adult. Era John Ames.

Hi recordava la seva vida des del 1956. Per què va triar aquest any?

Un dels meus grans interessos és la història d'Iowa i de l'Oest Mitjà. La guerra civil nord-americana [1861-1865] va ser molt important en aquella regió. Jo volia un personatge prou vell per haver tingut un avi que hi hagués participat, i que ell arribés fins al Moviment pels Drets Civils, que va començar el 1955. Un dels meus objectius era intentar entendre què passava durant aquests gairebé 100 anys.

Entre *House keeping* i *Gilead* van passar 24 anys. Per què va fer una pausa tan gran? No tenia cap història que necessités explicar?

Sembla que era així. Jo llegia molt, escrivia assajos i donava classes. Van ser 24 anys molt feliços. No sabia si mai tornaria a escriure ficció. Però no ho vivia amb ansietat. Si escric malament em deprimeixo: he d'esperar fins al moment que crec que la història ha de néixer.

Autores com Alice Munro han dit que havien hagut d'estar allunyades de la ficció perquè eren dones –i l'escriptura es trobava al final de la llarga llista de tasques familiars i domèstiques–. També és el seu cas?

Quan vaig escriure *House keeping*, els meus fills eren força petits: la vaig publicar el 1980, amb només 36 anys. L'experiència de tenir fills i educar-los em va ensenyar moltes coses. No volia escriure sense conèixer algunes nocions fonamentals sobre la vida humana. Per tant, els fills van ser més aviat una part d'aquesta preparació, en comptes d'allunyar-me de res. ◆◆